

kadının alegorik olduğu, esini, felsefeyi ya da gerçek güzelliği simgelediği ileri sürülmüştür. Ozanın ve sevgilinin ruh durumlarını "spiritelli", küçük ruhlar, periler biçiminde kişileştirmek suretiyle yaratılan bir çeşit özel mitolojiye Stil Nuovo ozanlarının hemen hepsinde rastlanır. Havasal yapıları nedeniyle spiritelli maddeden böylesine uzak bir şiire uygun düşüyordu. Tüm dikkatin aşkın içsel deneyimi, ruhsal durumu üzerine çevrilmesi, dışsal, somut durumlara yer verilmemesi Dolce Stil Nuovo'yu geleneksel şiiirden ayıran bir husustur. Guittone'nin ve onun tarzında yazan ozanların hoşlandıkları özentili üslup süslerinden kaçınma, daha sade, ağırbaşlı ve müzikal bir üslup, yani 'tatlı' ('dolce') bir üslup seçme bu okulun bir özelliğidir. Yeni duyuş biçimini ifade etmeye uygun ince ve seçkin bir dil geliştirilir. Dilde her türlü yöresel biçimden kaçınılır.

Guido Guinizelli - Guido Cavalcanti - Cino da Pistoia

Dolce Stil Nuovo'nun öncüsü Bolognalı Guido Guinizelli'dir. Dante *Purgatorio*'nun bir manzumesinde onu şiirin "babası" diye niteler ("padre/mio e delli altri miei miglior che mai/rime d'amore usar dolci e leggiadre" XXVI, 97-99). Doğum tarihi bilinmeyen, 1230-1240 tarihleri arasında doğduğu sanılan Guinizelli hukuk öğrenimi görmüştü. 1274'de ghibellino larla birlikte kentten sürülmüş ve yaklaşık olarak 1276 yılı dolaylarında ölmüştü. Onun "al cor gentil rempaira sempre amore" sözleriyle başlayan canzonesi Stil Nuovo Okulunun bildirgesi sayılmıştır. Bu canzonede Guinizelli aşkın daima kibar, soylu yürekte barındığı görüşünü savunur. Canzonenin sonlarına doğru Stil Nuovo tarafından benimsenecek olan bir başka motif, kadının melekleştirilmesi motifi ortaya çıkar. Ozan Tanrının ona beslemesi gereken sevgiyi bir kadın için duyduğundan, ona yöneltmesi gereken övgüleri bir kadın için yaptığından ötürü kendisini azarladığını tasarlar. "Senin ülkenin meleklerinin görünümündeydi; ona sevgimi vermekle suç işlemedim" diyerek Tanrı önünde kendini savunur. Canzonede skolastik düşünce ile beslenen ince bir felsefi düşünce göze çarpar. Guinizelli bu canzonede işlediği motifleri sonettolarında da yineler: aşkın doğuşu ve ozanda yarattığı korkunç sonuçlar, yani kişinin ruhsal gücünü yitirmesi, kendi kendine yabancı kesilmesi, eriyip gitmesi, diğer yandan kadının selâmının verdiği mutluluk, kadının övgüsü, güzelliğinin tanımlanması, doğanın en güzel şeyleriyle kıyaslanması, bulunduğu yerde yarattığı coşku, yavaş yavaş tüm fiziksel öğelerin azalıp ortadan kalkması ve sonunda güzelliğin "ihtişamının" ve "değerinin" coşku içinde anlatımı. Bu konular önceki ozanlarda görülmeyen bir dil ve düşünce gücü içinde işlenir.

Stil Nuovo Okulunun bir başka ozanı Floransalı Guido Cavalcanti'dir. Büyük olasılıkla 1259 yılında doğmuştu. Ailesi kentin en varlıklı ve güçlü ailelerinden biriydi ve guelfoların Beyazlar grubundandı. Guido, Farinata degli

Uberti'nin terli, yalın politik yaz Compagni canti Cerc düşmanlığı detta di T olasılıkla N muştı. 13 ve Beyazlar rın alınma tinin yürüt ri de dostu dı. İki ay s dü. Cavalc aşk hakkı güç ve kari az tanınan sıyla şiirleri ların tutku re, Mars'ın ruhdur. Tut bölgesine as ulaşmak ola Guinizelli'de İdeal, mutlu çok ıstırap v yaşı ve kork aşk görüşü ıstırap, gözye acıma duygu olayının tam lanan somut gilin onuru olan dedikod konuşmalar, ya da kırgın nın ve Guiniz mastı, sevgilinin taşlar onda g zamanı ve yer

Uberti'nin kızı Bice ile evlendi. Dante'nin arkadaşı olan Ozan mağrur karakteri, yalnızlığı ve çalışmayı seven bir insandı. Bununla birlikte Floransa'nın politik yaşamında etken olarak görev aldı. 1284'de Brunetto Latini ve Dino Compagni ile birlikte comune genel meclisinin üyeliğini yaptı. Guido Cavalcanti Cerchi ailesinin en ateşli savunucularındandı. Corso Donati'ye olan düşmanlığı atasözlerine kadar girmiştir. Giovanna adında bir kadınla Mandetta di Tolosa adında bir başka kadın için yazdığı aşk şiirleri ünlüdür. Bir olasılıkla Mandetta'ya 1292'de Toulouse'a yaptığı bir gezi sırasında aşık olmuştu. 1300 yılında kentten huzurunu kaçıran politik grupların, Siyahlar ve Beyazların, elebaşlarıyla birlikte Guido da sürgüne gönderildi. Bu kararın alınmasını sağlayan *priore*'lerden (Ortaçağ Floransa'sında kent devletin yönetim erkini icra eden yüksek rütbeli görevlilere *priore* denirdi) biri de dostu Dante idi. Ozan Sarzana'ya sığındı; ama orada sıtmaya yakalandı. İki ay sonra yurduna geri çağırıldıktan bir süre sonra aynı yıl içinde öldü. Cavalcanti'nin "Donna me prega" sözleriyle başlayan canzonesi onun aşk hakkındaki görüşlerini yansıtan kuramsal bir şiir sayılmıştır. Oldukça göç ve karanlık bir dille yazılmış olan, bu nedenle Guinizelli'ninkinden daha az tanınan bu canzone Cavalcanti'nin şiir sanatına ilişkin görüşünü, dolayısıyla şiirlerini anlamak bakımından büyük önem taşır. Cavalcanti aşkı duyuların tutkusu olarak kabul eder. Yapısı duyu ve şiddete dayanan aşk, ona göre, Mars'ın karanlık bir etkisiyle doğar, bir savaştır ve barındığı yer hassas mihdir. Tutkuların yer almadığı, sadece düşüncenin bulunduğu zekâ, akıl bölgesine asla ulaşamaz. Aşk aracılığıyla düşünce ve muhakeme düzeyine ulaşmak olanaksızdır. Dolayısıyla kendinden önceki ozanlarda, bu arada Guinizelli'de rastlanan kadının idealize edilmesi eğilimine açıkça karşı çıkar. İdeal, mutlu kılan aşk Guido'nun şiirlerinde görülmez: aşk çok az zevk, pek çok ıstırap verir. Ruha egemen olan bu karanlık ve korkunç güç ıstırap, gözyaşı ve korku yaratır, ruhsal ve bedensel çöküntüye yol açar. Karamsar bir aşk görüşüdür bu. Dolayısıyla Cavalcanti'nin şiirlerinde egemen olan konular ıstırap, gözyaşı, korku, titreme, iç çekişdir. Kadının gözlerinde sezdiği bir acıma duygusu ozana neşe verir. Cavalcanti'nin şiirinin başlıca özelliği aşk olayının tamamen içsel oluşudur. Önceki kibar aşk şiirinde geniş ölçüde rastlanan somut ve maddesel öğeler ortadan kalkar. Örneğin dedikodularıyla sevgilinin onuru üzerine gölge düşüren, sevgililer arasında sürtüşmelere neden olan dedikoducular, sevgilinin penceresi altında gezinmeler, sevgili ile yapılan konuşmalar, uzak düşmenin yol açtığı yakınmalar, birlikte geçirilen anların ya da kavgalıkların anıları Cavalcanti'de yoktur. Provans ve Sicilya ozanlarının ve Guinizelli'nin hoşlandıkları, doğanın güzel şeyleriyle kadının kıyaslanması, sevgilinin özelliğini anlatmak için başvurdukları güller, çiçekler, değerli taşlar onda görülmez. Objektif ve gerçek olan o dünyadan tamamen soyut, zaman ve yeri olmayan bir dünyaya geçilir. Cavalcanti'de sevgilinin yüzü, fi-

ziksel yapısı ve nitelikleri hakkında hiçbir bilgi yoktur. O güzeldir, sözcüklerle ifade edilemeyecek kadar güzeldir, alçakgönüllüdür ve kibardır. Bu nedenle Cavalcanti'nin şiirinde soyut bir dile rastlanır; aşk olayı gerçek bir çevreden yoksundur, hemen hemen metafizik olarak nitelenebilecek bir düzeyde gelişir. Sahneler sanki yer, zaman ve nesnelerin bulunmadığı bir atmosferde asılı gibidir. O hayali ve renksiz sahnelerde cisimsiz figürler hareket ederler.

Dolce Stil Nuovo'nun en büyük ozanı ayrı bir bölüm halinde inceleyeceğimiz Dante'dir. Diğer ozanları arasında Lapo Gianni, Gianni Alfani, Dino Frescobaldi ve Cino da Pistoia anımsanabilir. Asıl mesleği noterlik olan Lapo Gianni Dante'nin arkadaşı idi. Floransa'da XIII. yüzyılın ortalarına doğru doğmuş, 1328'den sonra ölmüştür. Gianni Alfani olasılıkla 1311'de yargıçlık yapmış olan Gianni di Forese degli Alfani'dir. Dino Frescobaldi'nin Floransa'da 1271-1316 tarihleri arasında yaşadığı bilinmektedir. Stil Nuovo'nun son ozanı olan Cino dei Sighibuldi (ya da Sigibuldi) 1270 yılı dolaylarında Pistoia'da doğdu. Bologna üniversitesinde hukuk öğrenimi gördükten sonra 1300'de Pistoia'ya dönen Cino guelfoların siyahlar (i neri) grubuyla birlikte kentten sürgün edildi; ancak 1309'da yurduna geri dönebildi. Bir süre yargıçlık, sonra da Treviso, Siena ve Perugia'da hukuk profesörlüğü yaptı. 1332'de kesin dönüş yaptığı Pistoia'da 1337 yılında öldü. Yargıç olarak büyük ün yapmıştı; özellikle Justinyen hukukunu açıklayan kitabıyla tanınıyordu. Ozan olarak da küçümsenemeyecek bir ün sağlayan Cino, Selvaggia adını verdiği bir kadın için şiirler yazmıştır. Cino da Pistoia'da psikolojik analiz dikkati çeker: şiiri karşılık bulamayan bir aşkın derin ve zengin bir analizidir; Stil Nuovo'nun diğer ozanlarında olduğu gibi mutluluk değil, hüznün, ıstırap ve umutsuzluk ifadeleriyle doludur. Ozan yüreğinin sesine, gönül olaylarına dikkatle eğilir, sürekli olarak kendine döner. Kendi yaşamıyla ilgili olaylara yer vermeye, şiire zarar verme pahasına da olsa ruhunun en gizli köşelerine değinmeye hazırdır. İstırapını ya da neşesini bir rüya atmosferine sokmaya çaba göstermez. Bu yönüyle diğer ozanlardan daha insancıldır. Cino da Pistoia'nın şiir dünyası Petrarca'nın şiir dünyasıdır, Petrarca'nunkine bir hazırlık gibidir. Petrarca onu beğenmiş ve ondan epeyce yararlanmıştı.

XIII. yüzyılın düzyazı edebiyatı

XIII. yüzyılın düzyazı edebiyatı basit, bazan da ilkeldir ve sanat değerinden yoksundur. Şiirde görülen ses uyumu, müzik etkisi düzyazıda yoktur. Dil henüz gelişmemiştir. Bununla birlikte bu edebiyat yüzyılın kültür çalışmalarını göstermesi bakımından önem taşır. Düzyazı edebiyatın konularını kent yaşamıyla ilgili olaylar, ağızdan ağıza dolaşan öyküler ya da menkıbeler, ruhu öbür dünya yaşamına hazırlamayı arzu eden bilge insanların ahlak üzerine düşünceleri oluşturur. Etkisi sınırlı ve geçicidir. Yüzyılın önemli düzyazı yapıtlarından biri *Novellino* ya da *Libro di novelle e di bel parlar gentile*